

Flora- en faunaonderzoek op locatie Op de Hagen 15 te Hulshorst

In opdracht van:
NedVastgoed

november 2008
J.P.M. Hovens en G. Lenstra

Inhoud

1	Inleiding.....	2
2	Beleidskader	3
3	Werkwijze	6
3.1	Beschrijving van het plangebied	6
3.2	Veldinventarisatie.....	6
4	Resultaten inventarisatie.....	7
4.1	Resultaten beleidsinventarisatie	7
4.2	Resultaten veldinventarisatie.....	7
5	Effecten van de voorgenomen ingreep	10
5.1	De ingreep	10
5.2	Effecten op beschermde soorten in het plangebied	10
5.4	Beschermde gebieden.....	10
6	Consequenties vanuit de wet- en regelgeving	12
6.1	Flora- en faunawet.....	12
6.2	Overige regelgeving	12
	Literatuur.....	13

1 Inleiding

Onderzoeksvragen

NedVastgoed heeft (bij monde van Jan Wieringa) aan Faunaconsult gevraagd een flora- en faunaonderzoek uit te voeren op locatie Op de Hagen 15 te Hulshorst.

Faunaconsult is gevraagd het volgende aan te geven:

- welke beschermde dieren en planten komen voor in het gebied
- welke effecten heeft de voorgenomen ingreep
- kunnen negatieve effecten zoveel mogelijk worden gemitigeerd (verzacht)
- welke eventuele gevolgen zijn er met betrekking tot de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de EHS en op welke wijze kunnen die worden gecompenseerd.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het huidige beleidskader en van de Flora- en faunawet. Hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en de werkwijze van de inventarisaties van de natuurwaarden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de beleids- en veldinventarisaties weergegeven en in hoofdstuk 5 de effecten van de voorgenomen ingreep op de aanwezige natuurwaarden. Hoofdstuk 6 behandelt de consequenties van wet- en regelgeving.

2 Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op het natuurbeleid van de diverse overheden, dat van belang is bij de voorgenomen herinrichting van de planlocatie Op de Hagen te Hulshorst. Het natuur- en soortenbeleid is in Nederland geregeld in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. Hiermee wordt onder andere invulling gegeven aan de Europese wet- en regelgeving, zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijngebieden

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder op de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. In de richtlijn worden nadere regels gesteld aan de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten. Voor beschermde vogelsoorten kan geen ontheffing worden aangevraagd voor uitvoering van werkzaamheden.

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats, habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van deze richtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen. Bijlage IV vermeldt in het wild voorkomende kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die strikt beschermd moeten worden.

Alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden maken onderdeel uit van Natura 2000, het ecologische netwerk van natuurgebieden in Europa. Voor Natura 2000 gebieden bestaat een afwegingskader voor nieuwe activiteiten. Van nieuwe activiteiten moet onderzocht worden of ze geen duidelijke schadelijke gevolgen hebben voor de natuur. Zo'n onderzoek wordt passende beoordeling genoemd. Hoofddregel daarbij is dat als uit dit onderzoek blijkt dat de natuurlijke kenmerken van het richtlijngebied worden aangetast, er geen toestemming mag worden verleend. Uitzonderingen hierop zijn die gevallen waarbij er geen alternatief is voor de nieuwe activiteit, er een dwingende reden is van groot openbaar belang en compenserende maatregelen worden getroffen. Ook nieuwe activiteiten die geen significante gevolgen hebben, maar wel gevolgen kunnen hebben, moeten getoetst worden. Voor deze minder schadelijke categorie van nieuwe activiteiten geldt een minder zwaar afwegingskader. Als er sprake is van kwaliteitsverlies of verstoring van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, moeten passende maatregelen worden genomen.

Flora- en faunawet

De Habitat- en Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Flora- en faunawet (Stb. 1998, 402), die op 1 april 2002 in werking is getreden. Deze wet bundelt onder meer de bepalingen over soortenbescherming die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, namelijk de Vogelwet 1936, de Jachtwet, de Natuurbeschermingswet, de Nuttige Dierenwet 1914 en de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het 'nee, tenzij'-beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend van de verboden uit artikel 8 t/m 18 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

1. algemene soorten (FF1);

2. overige soorten (FF2);
3. streng beschermde soorten (FF3).

De categorie 'algemene soorten' –zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie 'overige soorten' is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen, bijvoorbeeld: altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden, bijvoorbeeld door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven. Omdat de bouwsector nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, moet er bij ruimtelijke ingrepen voor eventueel voorkomende verblijfplaatsen van beschermde soorten van de categorie overige soorten een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenomen maatregelen 'geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

De categorie 'streng beschermde soorten' omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en alle inheemse vogels. Voor de categorie 'streng beschermde soorten' wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt géén vrijstelling en moet dus altijd een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten wordt getoetst aan drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A):

- 1) de werkzaamheden brengen het voortbestaan van de soort niet in gevaar
- 2) er is geen alternatief voor de activiteit
- 3) de activiteit past binnen één van de hierna genoemde belangen:
 - onderzoek en onderwijs
 - repopulatie en herintroductie
 - bescherming van flora en fauna
 - veiligheid van het luchtverkeer
 - volksgezondheid of openbare veiligheid
 - dwingende redenen van openbaar belang
 - voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
 - belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
 - uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
 - bestendig gebruik;
 - uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zg. uitgebreide toets en aan alle drie criteria moet worden voldaan.

In sommige gevallen gelden bovendien aanvullende toetsingscriteria. Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van

- bestendig beheer en onderhoud in landbouw of bosbouw, of
- bestendig gebruik, of
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling,

én het gaat om 'streng beschermde soorten' en/of vogelsoorten, dan wordt extra getoetst op het volgende criterium:

- 4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking getreden, waarmee Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn volledig in nationale wetgeving heeft verankerd. Alle

lidstaten van de Europese Unie wijzen beschermde natuurgebieden aan die waardevol zijn voor het behoud van biodiversiteit in Europa. Deze gebieden vormen een samenhangend netwerk van natuurgebieden: Natura 2000. De Natuurbeschermingswet regelt de aanwijzing en bescherming van deze Natura 2000-gebieden.

Nederland heeft sinds 1967 een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het onder andere mogelijk om gebieden aan te wijzen als Beschermde en Staatsnatuurmonumenten en ze zo te beschermen. Omdat de Natuurbeschermingswet 1967 niet aan alle verplichtingen voldeed die in internationale verdragen en Europese verordeningen aan de bescherming van gebieden en soorten worden gesteld, is een nieuwe Natuurbeschermingswet tot stand gekomen, de Natuurbeschermingswet 1998. In deze gewijzigde Natuurbeschermingswet zijn de beschermingsregimes van Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten op elkaar afgestemd. Samen met de Flora- en faunawet uit 2002 zijn daarmee de regels voor soorten- en gebiedsbescherming in Nederland duidelijk (Ministerie van LNV, 2005-B).

Nederland zal aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging maken rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheersplannen opstellen. Deze beheersplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

3 Werkwijze

3.1 Beschrijving van het plangebied

De begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Begrenzing van het plangebied (rood omlijnd)

Het plangebied ligt aan Op de Hagen 15 te Hulshorst en bevat verschillende gebouwen: een woonhuis, leegstaande koeienstallen, twee chalets, een voormalig bakhuisje, een paardenstal en enkele schuren. Een deel van het plangebied is ingericht als tuin, waarin vooral exotische planten staan als sparren, kronkelwilg, forsythia en thuja's. Daarnaast is er een paardenrijbak en is een deel van het plangebied verhard of ingericht als weiland. De omgeving van het plangebied is agrarisch ingericht.

3.2 Veldinventarisatie

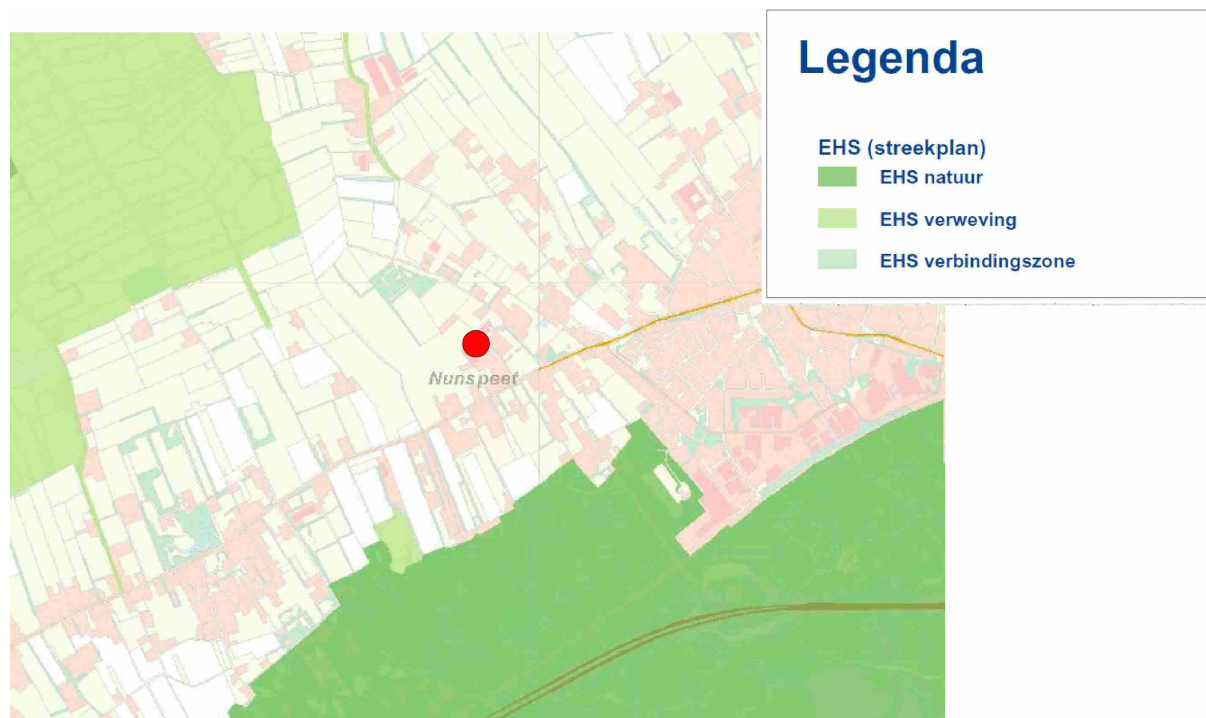
Op 8 november 2008 heeft Faunaconsult het plangebied en directe omgeving afgezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde planten, zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën. Vogels werden herkend aan de hand van hun zang en op zicht. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, hollen, en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Eventuele vleermuis- en uilenverblijven werden zo goed mogelijk in kaart gebracht door geschikte ruimten met behulp van een zaklamp te inspecteren. Daarbij werd gezocht naar vleermuizen, uitwerpselen, eierschalen, vogelnesten en andere sporen.

Daarnaast is de aanwezige biotoop beoordeeld op haar geschiktheid als eventuele habitat voor beschermde diersoorten. Aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur (Bijlsma et al., 2001; Bos et al., 2006; Broekhuizen et al., 1992; Limpens et al., 1997; RAVON, 2001, 2003, 2004 en 2005; Van Roomen et al., 2000 en SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002) is vervolgens ingeschat welke beschermde diersoorten mogelijk tijdens de veldinventarisatie over het hoofd zijn gezien, maar toch in het plangebied voorkomen.

4 Resultaten inventarisatie

4.1 Resultaten beleidsinventarisatie

Het plangebied behoort niet tot de EHS (Ecologische HoofdStructuur) of een Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijngebied en valt ook niet onder de Natuurbeschermingswet. Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren bevindt zich meer dan 2,5 km ten noordwesten van het plangebied. Natura 2000 gebied Veluwe bevindt zich op enkele honderden meters afstand ten zuidoosten van het plangebied. De grens valt min of meer samen met die van EHS Natuur in figuur 2.

Figuur 2. Ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van de EHS

4.2 Resultaten veldinventarisatie

Zoogdieren

In het plangebied bevinden zich diverse gebouwen, die met betrekking tot de mogelijke aanwezigheid van vleermuizenverblijven zijn onderzocht (zie figuur 3):

1. Woning met rieten dak en geen spouw. Onder het dak bevindt zich een betimmering die als vleermuizenverblijf kan dienen.
2. Voormalig bakhuisje met Mulderpannen. De binnenzijde van het dak is betimmerd. Het dak is daardoor geschikt als vleermuizenverblijf.
3. Lege koeienstallen, onder de eternieten daken bevindt zich een betimmering. Doordat er diverse gaten in het dak zijn is het dak geschikt als vleermuizenverblijf.
- 4, 5 en 6: Enkelwandige paardenstallen en schuren. Ongeschikt voor vleermuizen.
7. Schuur met dakpannendak en zolder. Ongeschikt voor vleermuizen.
8. Enkelwandige werkschuren. Ongeschikt voor vleermuizen.
- 9 en 10: Chalets met vrijwel geen kieren en daardoor min of meer ongeschikt voor vleermuizen.

Figuur 3. Op vleermuizenverblijven onderzochte locaties.

Lijnvormige beplantingen zijn in het plangebied afwezig, zodat het voorkomen van vaste vliegroutes van vleermuizen niet te verwachten is. In de bomen in het plangebied bevinden zich geen holten die als vleermuizenverblijf kunnen dienen. Op grond van het veldbezoek en geraadpleegde verspreidingsgegevens, is het mogelijk dat enkele gebouwen in het plangebied als vleermuizenverblijf dienen. De mogelijk voorkomende vleermuissoorten worden genoemd in tabel 1. Sporen, wissels, uitwerpselen etc. van andere zoogdieren, die behoren tot de categorieën 'streng beschermde soorten' of 'overige soorten' zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Wel is het mogelijk dat een aantal algemeen in Nederland voorkomende zoogdiersoorten in het plangebied voorkomt. Tabel 1 geeft de zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben.

Tabel 1. Beschermde zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X		
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X		
Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)			X
Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)			X
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)			X

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Vogels

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek alleen huismussen waargenomen. Daarnaast gaf de bewoner van huisnummer 15 aan dat er jaren geleden een uil op de zolder van de schuur met het pannendak heeft gebroed (nummer 7 in figuur 3). Deze zolder is tijdens het veldbezoek volledig geïnspecteerd. Uilen, hun braakballen, eierschalen of uitwerpselen werden daarbij niet aangetroffen. De overige gebouwen in het plangebied zijn ongeschikt als nestlocatie voor uilen. In het plangebied bevinden zich ook geen spechtenholen of nesten van roofvogels. Nesten van vogelsoorten die het Ministerie van LNV jaarrond als een vaste rust- en verblijfplaats beschouwt, zijn dus afwezig.

In de tuinen bevinden zich grote bomen en dichte struiken, die in het broedseizoen waarschijnlijk door algemene vogelsoorten worden gebruikt om er te nestelen. Ook is het te verwachten dat er huismussen en andere gebouwbewonende vogels in de gebouwen nestelen. De huismus is beschermd krachtens de Flora- en faunawet, maar wordt niet genoemd in de Vogelrichtlijn. De huismus staat wel op de Nationale Rode Lijst (categorie gevoelig).

Planten

In het plangebied werden alleen algemeen voorkomende soorten als grote brandnetel, paardebloem, ridderzuring, zachte ooievaarsbek, duizendblad en breedbladige weegbree aangetroffen. Er zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen en de biotoop is daarvoor ook niet geschikt.

Overige beschermde soorten

Reptielen en amfibieën werden tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en daarvoor is de biotoop ongeschikt. In het plangebied zijn geen overige beschermde soorten waargenomen en de aanwezige biotoop is verder ongeschikt als habitat voor dergelijke soorten. Het is onwaarschijnlijk dat dergelijke soorten in het plangebied voorkomen.

5 Effecten van de voorgenomen ingreep

5.1 De ingreep

Buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) wordt de vegetatie en de bebouwing verwijderd. Vervolgens wordt de nieuwbouw gerealiseerd en worden er tuinen en andere groenstroken aangelegd.

5.2 Effecten op beschermde soorten in het plangebied

In het plangebied komen geen beschermde planten voor. Het foerageergebied van enkele algemeen voorkomende beschermde vogels en zoogdieren zal tijdelijk (deels) verdwijnen. Holen en individuen van algemeen voorkomende zoogdieren zullen hierbij mogelijk worden verstoord of verdwijnen. Doordat de bestaande bebouwingen en beplanting buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) worden verwijderd, is er geen schade aan vogels, hun eieren, jongen of nesten te verwachten. Voor al deze soorten biedt de directe omgeving van het plangebied voldoende andere foerageergebieden.

5.3 Vleermuizen: aanvullend onderzoek

Uit de inspectie blijkt dat de aanwezigheid van vleermuizen niet volledig is uit te sluiten. Om de effecten van de voorgenomen ingreep op deze soortgroep te bepalen, is daarom nader vleermuizenonderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek zal in mei/juni 2009 worden uitgevoerd.

5.4 Beschermde gebieden

5.4.1 Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren

Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren bevindt zich op meer dan 2,5 km van het plangebied. Vanwege de afstand tot het plangebied is het onwaarschijnlijk dat de voorgenomen plannen effect zullen hebben op de daar voorkomende kwalificerende habitats, habitatrichtlijnsoorten of vogelrichtlijnsoorten.

5.4.2 Natura 2000 gebied Veluwe

De aanwijzing van de Veluwe als Vogelrichtlijngebied heeft betrekking op de volgende vogelsoorten (soorten gemarkeerd met een sterretje (*) zijn zg. 'kwalificerende soorten' waarvoor het gebied is geselecteerd als Vogelrichtlijngebied):

- Wespandief (broedvogel)*
- Kwartelkoning (broedvogel)
- Nachtzwaluw (broedvogel)*
- IJsvogel (broedvogel)*
- Draaihals (broedvogel)
- Zwarte specht (broedvogel)*
- Boomleeuwerik (broedvogel)*
- Duinpieper (broedvogel)*
- Roodborsttapuit (broedvogel)
- Tapuit (broedvogel)
- Grauwe klauwier (broedvogel)*.

De Veluwe is als Habitatrichtlijngebied aangewezen vanwege de volgende kwalificerende habitats, prioritaire habitattypen zijn aangeduid met een sterretje (Ministerie LNV, 2006):

- Psammofiele heide met Struikhei (*Calluna*) en Stekelbrem (*Genista*)
- Psammofiele heide met *Calluna* en *Empetrum nigrum*
- Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen
- Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoeto-Nanojuncetea*
- Dystrofe natuurlijke poelen en meren
- Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
- Droge Europese heide

- *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland
- *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
- Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
- Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
- Zuurminnende Atlantische beukenbossen met ondergroei van *Ilex* of soms *Taxus* (*Quercion robori-petraea* of *Ilici-Fagion*)
- Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
- *Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

Op de Veluwe komen daarnaast de volgende prioritaire Habitatrichtlijnsoorten voor:

- Beekprik
- Rivierdonderpad
- Gevlekte witsnuitlibel
- Meervleermuis
- Kamsalamander
- Vliegend hert
- Drijvende waterweegbree.

Omdat er in het plangebied geen habitats van kwalificerende Habitatrichtlijnsoorten of Vogelrichtlijnsoorten voorkomen, zijn op dergelijke soorten geen negatieve effecten te verwachten. Doordat de hoeveelheid geluid, N- en P-emissie en andere verstoringsbronnen door de voorgenomen plannen nauwelijks veranderen en Natura 2000 gebied Veluwe meer dan 200 meter van het plangebied af ligt, zijn er ook geen effecten op kwalificerende habitats te verwachten.

5.4.3 EHS

De ten zuiden van het plangebied begrensde EHS Natuur valt min of meer samen met Natura 2000 gebied Veluwe. In 5.4.1 is al uitgelegd dat de voorgestane ontwikkelingen geen bedreiging vormen voor de daar aanwezige bijzondere natuurwaarden.

6 Consequenties vanuit de wet- en regelgeving

6.1 Flora- en faunawet

Beschermde dieren uit de categorie ‘algemene soorten’: vrijstelling

Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde zoogdieren van de categorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen, bestaat een vrijstelling op grond van ‘AMvB artikel 75’ van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005). Er hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.

Vogels: geen directe schade

Door de bebouwing en vegetatie te verwijderen buiten de periode 15 maart tot 15 juli (het broedseizoen van de meeste vogels), wordt directe schade aan algemeen voorkomende vogels, hun nesten en eieren voorkomen.

Aanvullend onderzoek vleermuizen

Om het eventuele voorkomen van kolonieverblijven in de te slopen gebouwen volledig uit te sluiten, is aanvullend vleermuizenonderzoek noodzakelijk. Dit dient gedurende een nacht in mei of juni (de kraamtijd van de meeste vleermuissoorten) plaats te vinden. Daarbij worden vleermuizen opgespoord met behulp van een heterodyne vleermuisdetector en een sterke zaklamp. Van lastig te determineren soorten worden met behulp van een time-expansion detector/recorder geluidsopnamen gemaakt, waarvan achteraf het sonogram op de computer wordt geanalyseerd. De belangrijkste vliegroutes en foerageergebieden worden op deze manier in kaart gebracht. Eventuele kolonieplaatsen worden in kaart gebracht door te zoeken naar zwermende vleermuizen.

Indien blijkt dat er vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (zoals bedoeld in de Flora- en faunawet) in het plangebied aanwezig zijn en door de voorgenomen maatregelen zullen worden aangetast, is compensatie en een ontheffingsaanvraag op de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Voorkomen doden of verwonden dieren

De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’ van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie ‘algemene soorten’) die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en na afloop van de werkzaamheden in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten.

6.2 Overige regelgeving

Omdat het plangebied niet in een EHS gebied ligt en er geen negatieve effecten op de nabijgelegen EHS zijn te verwachten, zijn er geen bezwaren vanuit het provinciale natuurbeleid. Omdat er geen negatieve effecten op Natura 2000 gebieden zijn te verwachten en er geen beschermde natuurmonumenten in of in de directe nabijheid van het plangebied zijn, is er geen vergunning nodig op grond van de Natuurbeschermingswet (ex artikel 19d lid 1).

Literatuur

- Bijlsma, R.G., F. Hustings en K.C.J. Camphuysen. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff. 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden; European Invertebrate Survey, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen (red.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV, Utrecht.
- Limpens, H.G.J.A., K. Mosterd en W. Bongers. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-B. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- RAVON. 2001. Waarnemingsoverzichten. RAVON 4: 61-76.
- RAVON, 2003. Waarnemingenoverzicht 2001. RAVON, 5: 47-64.
- RAVON, 2004. Waarnemingenoverzicht 2002. RAVON, 6: 33-48.
- Roomen, van, M.W.J., A. Boele, M.J.T van der Weide, E.A.J. van Winden en D. Zoetebier. 2000. Belangrijke vogelgebieden in Nederland, 1993-97. Actueel overzicht van Europese vogelwaarden in aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones en andere belangrijke gebieden. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

Flora- en faunaonderzoek op locatie Op de Hagen 15 te Hulshorst

In opdracht van:
NedVastgoed

november 2008
J.P.M. Hovens en G. Lenstra

Inhoud

1	Inleiding.....	2
2	Beleidskader	3
3	Werkwijze	6
3.1	Beschrijving van het plangebied	6
3.2	Veldinventarisatie.....	6
4	Resultaten inventarisatie.....	7
4.1	Resultaten beleidsinventarisatie	7
4.2	Resultaten veldinventarisatie.....	7
5	Effecten van de voorgenomen ingreep	10
5.1	De ingreep	10
5.2	Effecten op beschermde soorten in het plangebied	10
5.4	Beschermde gebieden.....	10
6	Consequenties vanuit de wet- en regelgeving	12
6.1	Flora- en faunawet.....	12
6.2	Overige regelgeving	12
	Literatuur.....	13

1 Inleiding

Onderzoeksvragen

NedVastgoed heeft (bij monde van Jan Wieringa) aan Faunaconsult gevraagd een flora- en faunaonderzoek uit te voeren op locatie Op de Hagen 15 te Hulshorst.

Faunaconsult is gevraagd het volgende aan te geven:

- welke beschermde dieren en planten komen voor in het gebied
- welke effecten heeft de voorgenomen ingreep
- kunnen negatieve effecten zoveel mogelijk worden gemitigeerd (verzacht)
- welke eventuele gevolgen zijn er met betrekking tot de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de EHS en op welke wijze kunnen die worden gecompenseerd.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het huidige beleidskader en van de Flora- en faunawet. Hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en de werkwijze van de inventarisaties van de natuurwaarden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de beleids- en veldinventarisaties weergegeven en in hoofdstuk 5 de effecten van de voorgenomen ingreep op de aanwezige natuurwaarden. Hoofdstuk 6 behandelt de consequenties van wet- en regelgeving.

2 Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op het natuurbeleid van de diverse overheden, dat van belang is bij de voorgenomen herinrichting van de planlocatie Op de Hagen te Hulshorst. Het natuur- en soortenbeleid is in Nederland geregeld in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. Hiermee wordt onder andere invulling gegeven aan de Europese wet- en regelgeving, zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijngebieden

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder op de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. In de richtlijn worden nadere regels gesteld aan de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten. Voor beschermde vogelsoorten kan geen ontheffing worden aangevraagd voor uitvoering van werkzaamheden.

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats, habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van deze richtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen. Bijlage IV vermeldt in het wild voorkomende kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die strikt beschermd moeten worden.

Alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden maken onderdeel uit van Natura 2000, het ecologische netwerk van natuurgebieden in Europa. Voor Natura 2000 gebieden bestaat een afwegingskader voor nieuwe activiteiten. Van nieuwe activiteiten moet onderzocht worden of ze geen duidelijke schadelijke gevolgen hebben voor de natuur. Zo'n onderzoek wordt passende beoordeling genoemd. Hoofddregel daarbij is dat als uit dit onderzoek blijkt dat de natuurlijke kenmerken van het richtlijngebied worden aangetast, er geen toestemming mag worden verleend. Uitzonderingen hierop zijn die gevallen waarbij er geen alternatief is voor de nieuwe activiteit, er een dwingende reden is van groot openbaar belang en compenserende maatregelen worden getroffen. Ook nieuwe activiteiten die geen significante gevolgen hebben, maar wel gevolgen kunnen hebben, moeten getoetst worden. Voor deze minder schadelijke categorie van nieuwe activiteiten geldt een minder zwaar afwegingskader. Als er sprake is van kwaliteitsverlies of verstoring van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, moeten passende maatregelen worden genomen.

Flora- en faunawet

De Habitat- en Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Flora- en faunawet (Stb. 1998, 402), die op 1 april 2002 in werking is getreden. Deze wet bundelt onder meer de bepalingen over soortenbescherming die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, namelijk de Vogelwet 1936, de Jachtwet, de Natuurbeschermingswet, de Nuttige Dierenwet 1914 en de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het 'nee, tenzij'-beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend van de verboden uit artikel 8 t/m 18 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

1. algemene soorten (FF1);

2. overige soorten (FF2);
3. streng beschermde soorten (FF3).

De categorie 'algemene soorten' –zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie 'overige soorten' is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen, bijvoorbeeld: altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden, bijvoorbeeld door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven. Omdat de bouwsector nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, moet er bij ruimtelijke ingrepen voor eventueel voorkomende verblijfplaatsen van beschermde soorten van de categorie overige soorten een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenomen maatregelen 'geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

De categorie 'streng beschermde soorten' omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en alle inheemse vogels. Voor de categorie 'streng beschermde soorten' wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt géén vrijstelling en moet dus altijd een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten wordt getoetst aan drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A):

- 1) de werkzaamheden brengen het voortbestaan van de soort niet in gevaar
- 2) er is geen alternatief voor de activiteit
- 3) de activiteit past binnen één van de hierna genoemde belangen:
 - onderzoek en onderwijs
 - repopulatie en herintroductie
 - bescherming van flora en fauna
 - veiligheid van het luchtverkeer
 - volksgezondheid of openbare veiligheid
 - dwingende redenen van openbaar belang
 - voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
 - belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
 - uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
 - bestendig gebruik;
 - uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zg. uitgebreide toets en aan alle drie criteria moet worden voldaan.

In sommige gevallen gelden bovendien aanvullende toetsingscriteria. Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van

- bestendig beheer en onderhoud in landbouw of bosbouw, of
- bestendig gebruik, of
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling,

én het gaat om 'streng beschermde soorten' en/of vogelsoorten, dan wordt extra getoetst op het volgende criterium:

- 4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking getreden, waarmee Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn volledig in nationale wetgeving heeft verankerd. Alle

lidstaten van de Europese Unie wijzen beschermde natuurgebieden aan die waardevol zijn voor het behoud van biodiversiteit in Europa. Deze gebieden vormen een samenhangend netwerk van natuurgebieden: Natura 2000. De Natuurbeschermingswet regelt de aanwijzing en bescherming van deze Natura 2000-gebieden.

Nederland heeft sinds 1967 een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het onder andere mogelijk om gebieden aan te wijzen als Beschermde en Staatsnatuurmonumenten en ze zo te beschermen. Omdat de Natuurbeschermingswet 1967 niet aan alle verplichtingen voldeed die in internationale verdragen en Europese verordeningen aan de bescherming van gebieden en soorten worden gesteld, is een nieuwe Natuurbeschermingswet tot stand gekomen, de Natuurbeschermingswet 1998. In deze gewijzigde Natuurbeschermingswet zijn de beschermingsregimes van Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten op elkaar afgestemd. Samen met de Flora- en faunawet uit 2002 zijn daarmee de regels voor soorten- en gebiedsbescherming in Nederland duidelijk (Ministerie van LNV, 2005-B).

Nederland zal aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging maken rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheersplannen opstellen. Deze beheersplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

3 Werkwijze

3.1 Beschrijving van het plangebied

De begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Begrenzing van het plangebied (rood omlijnd)

Het plangebied ligt aan Op de Hagen 15 te Hulshorst en bevat verschillende gebouwen: een woonhuis, leegstaande koeienstallen, twee chalets, een voormalig bakhuisje, een paardenstal en enkele schuren. Een deel van het plangebied is ingericht als tuin, waarin vooral exotische planten staan als sparren, kronkelwilg, forsythia en thuja's. Daarnaast is er een paardenrijbak en is een deel van het plangebied verhard of ingericht als weiland. De omgeving van het plangebied is agrarisch ingericht.

3.2 Veldinventarisatie

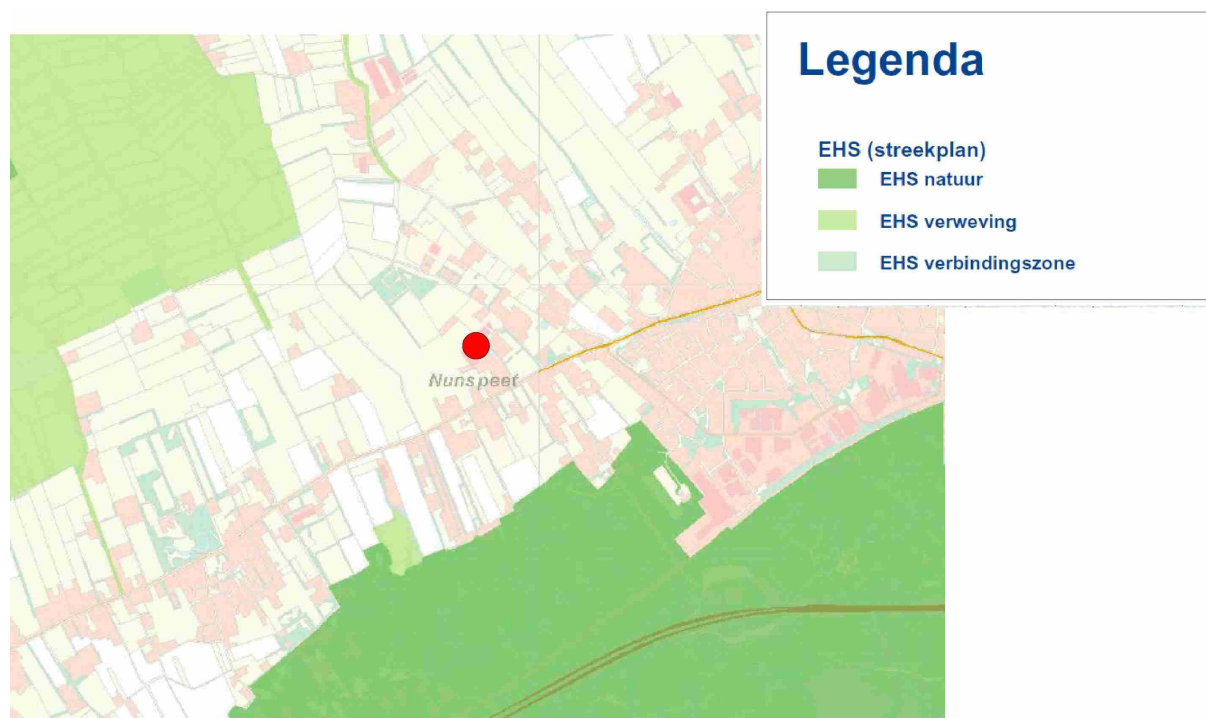
Op 8 november 2008 heeft Faunaconsult het plangebied en directe omgeving afgezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde planten, zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën. Vogels werden herkend aan de hand van hun zang en op zicht. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, holen, en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Eventuele vleermuis- en uilenverblijven werden zo goed mogelijk in kaart gebracht door geschikte ruimten met behulp van een zaklamp te inspecteren. Daarbij werd gezocht naar vleermuizen, uitwerpselen, eierschalen, vogelnesten en andere sporen.

Daarnaast is de aanwezige biotoop beoordeeld op haar geschiktheid als eventuele habitat voor beschermde diersoorten. Aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur (Bijlsma et al., 2001; Bos et al., 2006; Broekhuizen et al., 1992; Limpens et al., 1997; RAVON, 2001, 2003, 2004 en 2005; Van Roomen et al., 2000 en SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002) is vervolgens ingeschat welke beschermde diersoorten mogelijk tijdens de veldinventarisatie over het hoofd zijn gezien, maar toch in het plangebied voorkomen.

4 Resultaten inventarisatie

4.1 Resultaten beleidsinventarisatie

Het plangebied behoort niet tot de EHS (Ecologische HoofdStructuur) of een Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijngebied en valt ook niet onder de Natuurbeschermingswet. Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren bevindt zich meer dan 2,5 km ten noordwesten van het plangebied. Natura 2000 gebied Veluwe bevindt zich op enkele honderden meters afstand ten zuidoosten van het plangebied. De grens valt min of meer samen met die van EHS Natuur in figuur 2.

Figuur 2. Ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van de EHS

4.2 Resultaten veldinventarisatie

Zoogdieren

In het plangebied bevinden zich diverse gebouwen, die met betrekking tot de mogelijke aanwezigheid van vleermuizenverblijven zijn onderzocht (zie figuur 3):

1. Woning met rieten dak en geen spouw. Onder het dak bevindt zich een betimmering die als vleermuizenverblijf kan dienen.
2. Voormalig bakhuisje met Mulderpannen. De binnenzijde van het dak is betimmerd. Het dak is daardoor geschikt als vleermuizenverblijf.
3. Lege koeienstallen, onder de eternieten daken bevindt zich een betimmering. Doordat er diverse gaten in het dak zijn is het dak geschikt als vleermuizenverblijf.
- 4, 5 en 6: Enkelwandige paardenstallen en schuren. Ongeschikt voor vleermuizen.
7. Schuur met dakpannendak en zolder. Ongeschikt voor vleermuizen.
8. Enkelwandige werkschuren. Ongeschikt voor vleermuizen.
- 9 en 10: Chalets met vrijwel geen kieren en daardoor min of meer ongeschikt voor vleermuizen.

Figuur 3. Op vleermuizenverblijven onderzochte locaties.

Lijnvormige beplantingen zijn in het plangebied afwezig, zodat het voorkomen van vaste vliegroutes van vleermuizen niet te verwachten is. In de bomen in het plangebied bevinden zich geen holten die als vleermuizenverblijf kunnen dienen. Op grond van het veldbezoek en geraadpleegde verspreidingsgegevens, is het mogelijk dat enkele gebouwen in het plangebied als vleermuizenverblijf dienen. De mogelijk voorkomende vleermuissoorten worden genoemd in tabel 1. Sporen, wissels, uitwerpselen etc. van andere zoogdieren, die behoren tot de categorieën 'streng beschermde soorten' of 'overige soorten' zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Wel is het mogelijk dat een aantal algemeen in Nederland voorkomende zoogdiersoorten in het plangebied voorkomt. Tabel 1 geeft de zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben.

Tabel 1. Beschermde zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X		
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X		
Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)			X
Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)			X
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)			X

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Vogels

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek alleen huismussen waargenomen. Daarnaast gaf de bewoner van huisnummer 15 aan dat er jaren geleden een uil op de zolder van de schuur met het pannendak heeft gebroed (nummer 7 in figuur 3). Deze zolder is tijdens het veldbezoek volledig geïnspecteerd. Uilen, hun braakballen, eierschalen of uitwerpselen werden daarbij niet aangetroffen. De overige gebouwen in het plangebied zijn ongeschikt als nestlocatie voor uilen. In het plangebied bevinden zich ook geen spechtenholen of nesten van roofvogels. Nesten van vogelsoorten die het Ministerie van LNV jaarrond als een vaste rust- en verblijfplaats beschouwt, zijn dus afwezig.

In de tuinen bevinden zich grote bomen en dichte struiken, die in het broedseizoen waarschijnlijk door algemene vogelsoorten worden gebruikt om er te nestelen. Ook is het te verwachten dat er huismussen en andere gebouwbewonende vogels in de gebouwen nestelen. De huismus is beschermd krachtens de Flora- en faunawet, maar wordt niet genoemd in de Vogelrichtlijn. De huismus staat wel op de Nationale Rode Lijst (categorie gevoelig).

Planten

In het plangebied werden alleen algemeen voorkomende soorten als grote brandnetel, paardebloem, ridderzuring, zachte ooievaarsbek, duizendblad en breedbladige weegbree aangetroffen. Er zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen en de biotoop is daarvoor ook niet geschikt.

Overige beschermde soorten

Reptielen en amfibieën werden tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en daarvoor is de biotoop ongeschikt. In het plangebied zijn geen overige beschermde soorten waargenomen en de aanwezige biotoop is verder ongeschikt als habitat voor dergelijke soorten. Het is onwaarschijnlijk dat dergelijke soorten in het plangebied voorkomen.

5 Effecten van de voorgenomen ingreep

5.1 De ingreep

Buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) wordt de vegetatie en de bebouwing verwijderd. Vervolgens wordt de nieuwbouw gerealiseerd en worden er tuinen en andere groenstroken aangelegd.

5.2 Effecten op beschermde soorten in het plangebied

In het plangebied komen geen beschermde planten voor. Het foerageergebied van enkele algemeen voorkomende beschermde vogels en zoogdieren zal tijdelijk (deels) verdwijnen. Holen en individuen van algemeen voorkomende zoogdieren zullen hierbij mogelijk worden verstoord of verdwijnen. Doordat de bestaande bebouwingen en beplanting buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) worden verwijderd, is er geen schade aan vogels, hun eieren, jongen of nesten te verwachten. Voor al deze soorten biedt de directe omgeving van het plangebied voldoende andere foerageergebieden.

5.3 Vleermuizen: aanvullend onderzoek

Uit de inspectie blijkt dat de aanwezigheid van vleermuizen niet volledig is uit te sluiten. Om de effecten van de voorgenomen ingreep op deze soortgroep te bepalen, is daarom nader vleermuizenonderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek zal in mei/juni 2009 worden uitgevoerd.

5.4 Beschermde gebieden

5.4.1 Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren

Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren bevindt zich op meer dan 2,5 km van het plangebied. Vanwege de afstand tot het plangebied is het onwaarschijnlijk dat de voorgenomen plannen effect zullen hebben op de daar voorkomende kwalificerende habitats, habitatrictlijnsoorten of vogelrichtlijnsoorten.

5.4.2 Natura 2000 gebied Veluwe

De aanwijzing van de Veluwe als Vogelrichtlijngebied heeft betrekking op de volgende vogelsoorten (soorten gemarkeerd met een sterretje (*) zijn zg. 'kwalificerende soorten' waarvoor het gebied is geselecteerd als Vogelrichtlijngebied):

- Wespandief (broedvogel)*
- Kwartelkoning (broedvogel)
- Nachtzwaluw (broedvogel)*
- IJsvogel (broedvogel)*
- Draaihals (broedvogel)
- Zwarte specht (broedvogel)*
- Boomleeuwerik (broedvogel)*
- Duinpieper (broedvogel)*
- Roodborsttapuit (broedvogel)
- Tapuit (broedvogel)
- Grauwe klauwier (broedvogel)*.

De Veluwe is als Habitatrictlijngebied aangewezen vanwege de volgende kwalificerende habitats, prioritaire habitattypen zijn aangeduid met een sterretje (Ministerie LNV, 2006):

- Psammofiele heide met Struikhei (*Calluna*) en Stekelbrem (*Genista*)
- Psammofiele heide met *Calluna* en *Empetrum nigrum*
- Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen
- Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoeto-Nanojuncetea*
- Dystrofe natuurlijke poelen en meren
- Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
- Droge Europese heide

- *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland
- *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
- Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
- Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
- Zuurminnende Atlantische beukenbossen met ondergroei van *Ilex* of soms *Taxus* (*Quercion robori-petraea* of *Ilici-Fagion*)
- Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
- *Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

Op de Veluwe komen daarnaast de volgende prioritaire Habitatrichtlijnsoorten voor:

- Beekprik
- Rivierdonderpad
- Gevlekte witsnuitlibel
- Meervleermuis
- Kamsalamander
- Vliegend hert
- Drijvende waterweegbree.

Omdat er in het plangebied geen habitats van kwalificerende Habitatrichtlijnsoorten of Vogelrichtlijnsoorten voorkomen, zijn op dergelijke soorten geen negatieve effecten te verwachten. Doordat de hoeveelheid geluid, N- en P-emissie en andere verstoringsbronnen door de voorgenomen plannen nauwelijks veranderen en Natura 2000 gebied Veluwe meer dan 200 meter van het plangebied af ligt, zijn er ook geen effecten op kwalificerende habitats te verwachten.

5.4.3 EHS

De ten zuiden van het plangebied begrensde EHS Natuur valt min of meer samen met Natura 2000 gebied Veluwe. In 5.4.1 is al uitgelegd dat de voorgestane ontwikkelingen geen bedreiging vormen voor de daar aanwezige bijzondere natuurwaarden.

6 Consequenties vanuit de wet- en regelgeving

6.1 Flora- en faunawet

Beschermde dieren uit de categorie ‘algemene soorten’: vrijstelling

Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde zoogdieren van de categorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen, bestaat een vrijstelling op grond van ‘AMvB artikel 75’ van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005). Er hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.

Vogels: geen directe schade

Door de bebouwing en vegetatie te verwijderen buiten de periode 15 maart tot 15 juli (het broedseizoen van de meeste vogels), wordt directe schade aan algemeen voorkomende vogels, hun nesten en eieren voorkomen.

Aanvullend onderzoek vleermuizen

Om het eventuele voorkomen van kolonieverblijven in de te slopen gebouwen volledig uit te sluiten, is aanvullend vleermuizenonderzoek noodzakelijk. Dit dient gedurende een nacht in mei of juni (de kraamtijd van de meeste vleermuissoorten) plaats te vinden. Daarbij worden vleermuizen opgespoord met behulp van een heterodyne vleermuisdetector en een sterke zaklamp. Van lastig te determineren soorten worden met behulp van een time-expansion detector/recorder geluidsopnamen gemaakt, waarvan achteraf het sonogram op de computer wordt geanalyseerd. De belangrijkste vliegroutes en foerageergebieden worden op deze manier in kaart gebracht. Eventuele kolonieplaatsen worden in kaart gebracht door te zoeken naar zwermende vleermuizen.

Indien blijkt dat er vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (zoals bedoeld in de Flora- en faunawet) in het plangebied aanwezig zijn en door de voorgenomen maatregelen zullen worden aangetast, is compensatie en een ontheffingsaanvraag op de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Voorkomen doden of verwonden dieren

De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’ van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie ‘algemene soorten’) die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en na afloop van de werkzaamheden in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten.

6.2 Overige regelgeving

Omdat het plangebied niet in een EHS gebied ligt en er geen negatieve effecten op de nabijgelegen EHS zijn te verwachten, zijn er geen bezwaren vanuit het provinciale natuurbeleid. Omdat er geen negatieve effecten op Natura 2000 gebieden zijn te verwachten en er geen beschermde natuurmonumenten in of in de directe nabijheid van het plangebied zijn, is er geen vergunning nodig op grond van de Natuurbeschermingswet (ex artikel 19d lid 1).

Literatuur

- Bijlsma, R.G., F. Hustings en K.C.J. Camphuysen. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff. 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden; European Invertebrate Survey, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen (red.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV, Utrecht.
- Limpens, H.G.J.A., K. Mosterd en W. Bongers. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-B. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- RAVON. 2001. Waarnemingsoverzichten. RAVON 4: 61-76.
- RAVON, 2003. Waarnemingenoverzicht 2001. RAVON, 5: 47-64.
- RAVON, 2004. Waarnemingenoverzicht 2002. RAVON, 6: 33-48.
- Roomen, van, M.W.J., A. Boele, M.J.T van der Weide, E.A.J. van Winden en D. Zoetebier. 2000. Belangrijke vogelgebieden in Nederland, 1993-97. Actueel overzicht van Europese vogelwaarden in aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones en andere belangrijke gebieden. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

Flora- en faunaonderzoek op locatie Op de Hagen 15 te Hulshorst

In opdracht van:
NedVastgoed

november 2008
J.P.M. Hovens en G. Lenstra

Inhoud

1	Inleiding.....	2
2	Beleidskader	3
3	Werkwijze	6
3.1	Beschrijving van het plangebied	6
3.2	Veldinventarisatie.....	6
4	Resultaten inventarisatie.....	7
4.1	Resultaten beleidsinventarisatie	7
4.2	Resultaten veldinventarisatie.....	7
5	Effecten van de voorgenomen ingreep	10
5.1	De ingreep	10
5.2	Effecten op beschermde soorten in het plangebied	10
5.4	Beschermde gebieden.....	10
6	Consequenties vanuit de wet- en regelgeving	12
6.1	Flora- en faunawet.....	12
6.2	Overige regelgeving	12
	Literatuur.....	13

1 Inleiding

Onderzoeksvragen

NedVastgoed heeft (bij monde van Jan Wieringa) aan Faunaconsult gevraagd een flora- en faunaonderzoek uit te voeren op locatie Op de Hagen 15 te Hulshorst.

Faunaconsult is gevraagd het volgende aan te geven:

- welke beschermde dieren en planten komen voor in het gebied
- welke effecten heeft de voorgenomen ingreep
- kunnen negatieve effecten zoveel mogelijk worden gemitigeerd (verzacht)
- welke eventuele gevolgen zijn er met betrekking tot de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de EHS en op welke wijze kunnen die worden gecompenseerd.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het huidige beleidskader en van de Flora- en faunawet. Hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en de werkwijze van de inventarisaties van de natuurwaarden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de beleids- en veldinventarisaties weergegeven en in hoofdstuk 5 de effecten van de voorgenomen ingreep op de aanwezige natuurwaarden. Hoofdstuk 6 behandelt de consequenties van wet- en regelgeving.

2 Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op het natuurbeleid van de diverse overheden, dat van belang is bij de voorgenomen herinrichting van de planlocatie Op de Hagen te Hulshorst. Het natuur- en soortenbeleid is in Nederland geregeld in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. Hiermee wordt onder andere invulling gegeven aan de Europese wet- en regelgeving, zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijngebieden

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder op de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. In de richtlijn worden nadere regels gesteld aan de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten. Voor beschermde vogelsoorten kan geen ontheffing worden aangevraagd voor uitvoering van werkzaamheden.

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats, habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van deze richtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen. Bijlage IV vermeldt in het wild voorkomende kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die strikt beschermd moeten worden.

Alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden maken onderdeel uit van Natura 2000, het ecologische netwerk van natuurgebieden in Europa. Voor Natura 2000 gebieden bestaat een afwegingskader voor nieuwe activiteiten. Van nieuwe activiteiten moet onderzocht worden of ze geen duidelijke schadelijke gevolgen hebben voor de natuur. Zo'n onderzoek wordt passende beoordeling genoemd. Hoofddregel daarbij is dat als uit dit onderzoek blijkt dat de natuurlijke kenmerken van het richtlijngebied worden aangetast, er geen toestemming mag worden verleend. Uitzonderingen hierop zijn die gevallen waarbij er geen alternatief is voor de nieuwe activiteit, er een dwingende reden is van groot openbaar belang en compenserende maatregelen worden getroffen. Ook nieuwe activiteiten die geen significante gevolgen hebben, maar wel gevolgen kunnen hebben, moeten getoetst worden. Voor deze minder schadelijke categorie van nieuwe activiteiten geldt een minder zwaar afwegingskader. Als er sprake is van kwaliteitsverlies of verstoring van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, moeten passende maatregelen worden genomen.

Flora- en faunawet

De Habitat- en Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Flora- en faunawet (Stb. 1998, 402), die op 1 april 2002 in werking is getreden. Deze wet bundelt onder meer de bepalingen over soortenbescherming die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, namelijk de Vogelwet 1936, de Jachtwet, de Natuurbeschermingswet, de Nuttige Dierenwet 1914 en de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het 'nee, tenzij'-beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend van de verboden uit artikel 8 t/m 18 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

1. algemene soorten (FF1);

2. overige soorten (FF2);
3. streng beschermde soorten (FF3).

De categorie 'algemene soorten' –zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie 'overige soorten' is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen, bijvoorbeeld: altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden, bijvoorbeeld door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven. Omdat de bouwsector nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, moet er bij ruimtelijke ingrepen voor eventueel voorkomende verblijfplaatsen van beschermde soorten van de categorie overige soorten een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenomen maatregelen 'geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

De categorie 'streng beschermde soorten' omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en alle inheemse vogels. Voor de categorie 'streng beschermde soorten' wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt géén vrijstelling en moet dus altijd een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten wordt getoetst aan drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A):

- 1) de werkzaamheden brengen het voortbestaan van de soort niet in gevaar
- 2) er is geen alternatief voor de activiteit
- 3) de activiteit past binnen één van de hierna genoemde belangen:
 - onderzoek en onderwijs
 - repopulatie en herintroductie
 - bescherming van flora en fauna
 - veiligheid van het luchtverkeer
 - volksgezondheid of openbare veiligheid
 - dwingende redenen van openbaar belang
 - voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
 - belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
 - uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
 - bestendig gebruik;
 - uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zg. uitgebreide toets en aan alle drie criteria moet worden voldaan.

In sommige gevallen gelden bovendien aanvullende toetsingscriteria. Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van

- bestendig beheer en onderhoud in landbouw of bosbouw, of
- bestendig gebruik, of
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling,

én het gaat om 'streng beschermde soorten' en/of vogelsoorten, dan wordt extra getoetst op het volgende criterium:

- 4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking getreden, waarmee Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn volledig in nationale wetgeving heeft verankerd. Alle

lidstaten van de Europese Unie wijzen beschermde natuurgebieden aan die waardevol zijn voor het behoud van biodiversiteit in Europa. Deze gebieden vormen een samenhangend netwerk van natuurgebieden: Natura 2000. De Natuurbeschermingswet regelt de aanwijzing en bescherming van deze Natura 2000-gebieden.

Nederland heeft sinds 1967 een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het onder andere mogelijk om gebieden aan te wijzen als Beschermde en Staatsnatuurmonumenten en ze zo te beschermen. Omdat de Natuurbeschermingswet 1967 niet aan alle verplichtingen voldeed die in internationale verdragen en Europese verordeningen aan de bescherming van gebieden en soorten worden gesteld, is een nieuwe Natuurbeschermingswet tot stand gekomen, de Natuurbeschermingswet 1998. In deze gewijzigde Natuurbeschermingswet zijn de beschermingsregimes van Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten op elkaar afgestemd. Samen met de Flora- en faunawet uit 2002 zijn daarmee de regels voor soorten- en gebiedsbescherming in Nederland duidelijk (Ministerie van LNV, 2005-B).

Nederland zal aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging maken rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheersplannen opstellen. Deze beheersplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

3 Werkwijze

3.1 Beschrijving van het plangebied

De begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Begrenzing van het plangebied (rood omlijnd)

Het plangebied ligt aan Op de Hagen 15 te Hulshorst en bevat verschillende gebouwen: een woonhuis, leegstaande koeienstallen, twee chalets, een voormalig bakhuisje, een paardenstal en enkele schuren. Een deel van het plangebied is ingericht als tuin, waarin vooral exotische planten staan als sparren, kronkelwilg, forsythia en thuja's. Daarnaast is er een paardenrijbak en is een deel van het plangebied verhard of ingericht als weiland. De omgeving van het plangebied is agrarisch ingericht.

3.2 Veldinventarisatie

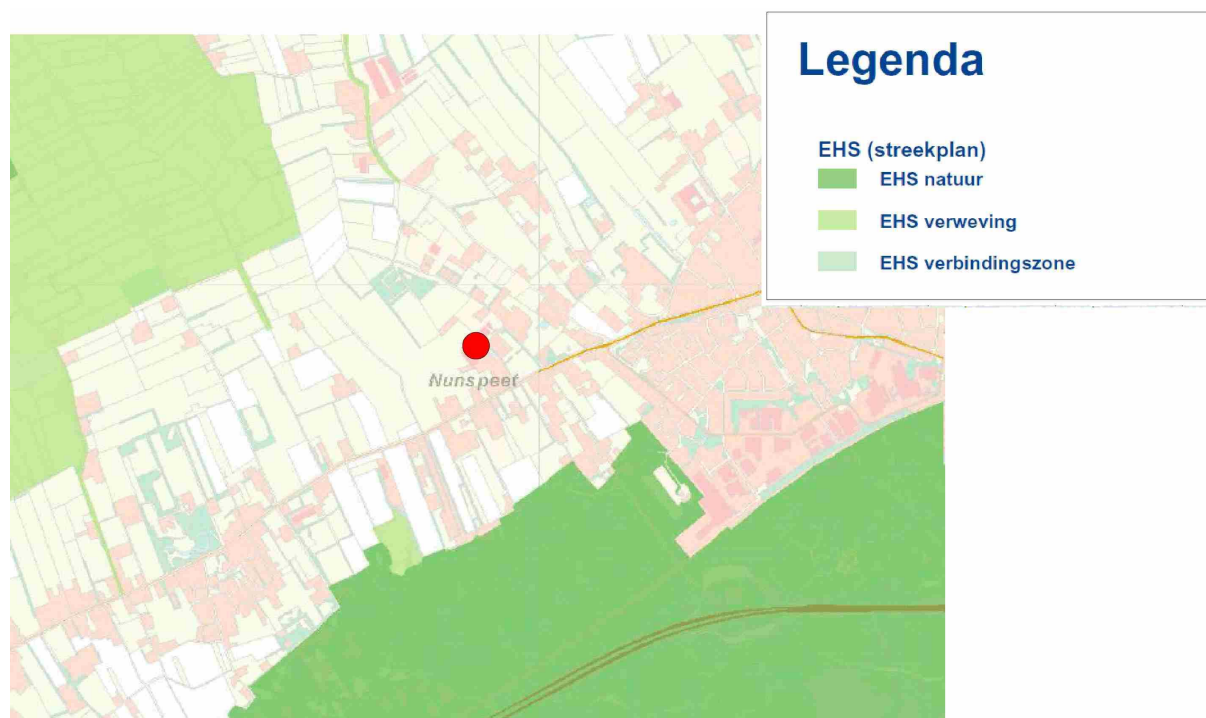
Op 8 november 2008 heeft Faunaconsult het plangebied en directe omgeving afgezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde planten, zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën. Vogels werden herkend aan de hand van hun zang en op zicht. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, hollen, en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Eventuele vleermuis- en uilenverblijven werden zo goed mogelijk in kaart gebracht door geschikte ruimten met behulp van een zaklamp te inspecteren. Daarbij werd gezocht naar vleermuizen, uitwerpselen, eierschalen, vogelnesten en andere sporen.

Daarnaast is de aanwezige biotoop beoordeeld op haar geschiktheid als eventuele habitat voor beschermde diersoorten. Aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur (Bijlsma et al., 2001; Bos et al., 2006; Broekhuizen et al., 1992; Limpens et al., 1997; RAVON, 2001, 2003, 2004 en 2005; Van Roomen et al., 2000 en SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002) is vervolgens ingeschat welke beschermde diersoorten mogelijk tijdens de veldinventarisatie over het hoofd zijn gezien, maar toch in het plangebied voorkomen.

4 Resultaten inventarisatie

4.1 Resultaten beleidsinventarisatie

Het plangebied behoort niet tot de EHS (Ecologische HoofdStructuur) of een Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijngebied en valt ook niet onder de Natuurbeschermingswet. Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren bevindt zich meer dan 2,5 km ten noordwesten van het plangebied. Natura 2000 gebied Veluwe bevindt zich op enkele honderden meters afstand ten zuidoosten van het plangebied. De grens valt min of meer samen met die van EHS Natuur in figuur 2.

Figuur 2. Ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van de EHS

4.2 Resultaten veldinventarisatie

Zoogdieren

In het plangebied bevinden zich diverse gebouwen, die met betrekking tot de mogelijke aanwezigheid van vleermuizenverblijven zijn onderzocht (zie figuur 3):

1. Woning met rieten dak en geen spouw. Onder het dak bevindt zich een betimmering die als vleermuizenverblijf kan dienen.
2. Voormalig bakhuisje met Mulderpannen. De binnenzijde van het dak is betimmerd. Het dak is daardoor geschikt als vleermuizenverblijf.
3. Lege koeienstallen, onder de eternieten daken bevindt zich een betimmering. Doordat er diverse gaten in het dak zijn is het dak geschikt als vleermuizenverblijf.
- 4, 5 en 6: Enkelwandige paardenstallen en schuren. Ongeschikt voor vleermuizen.
7. Schuur met dakpannendak en zolder. Ongeschikt voor vleermuizen.
8. Enkelwandige werkschuren. Ongeschikt voor vleermuizen.
- 9 en 10: Chalets met vrijwel geen kieren en daardoor min of meer ongeschikt voor vleermuizen.

Figuur 3. Op vleermuizenverblijven onderzochte locaties.

Lijnvormige beplantingen zijn in het plangebied afwezig, zodat het voorkomen van vaste vliegroutes van vleermuizen niet te verwachten is. In de bomen in het plangebied bevinden zich geen holten die als vleermuizenverblijf kunnen dienen. Op grond van het veldbezoek en geraadpleegde verspreidingsgegevens, is het mogelijk dat enkele gebouwen in het plangebied als vleermuizenverblijf dienen. De mogelijk voorkomende vleermuissoorten worden genoemd in tabel 1. Sporen, wissels, uitwerpselen etc. van andere zoogdieren, die behoren tot de categorieën 'streng beschermde soorten' of 'overige soorten' zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Wel is het mogelijk dat een aantal algemeen in Nederland voorkomende zoogdiersoorten in het plangebied voorkomt. Tabel 1 geeft de zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben.

Tabel 1. Beschermde zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X		
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X		
Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)			X
Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)			X
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)			X

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Vogels

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek alleen huismussen waargenomen. Daarnaast gaf de bewoner van huisnummer 15 aan dat er jaren geleden een uil op de zolder van de schuur met het pannendak heeft gebroed (nummer 7 in figuur 3). Deze zolder is tijdens het veldbezoek volledig geïnspecteerd. Uilen, hun braakballen, eierschalen of uitwerpselen werden daarbij niet aangetroffen. De overige gebouwen in het plangebied zijn ongeschikt als nestlocatie voor uilen. In het plangebied bevinden zich ook geen spechtenholen of nesten van roofvogels. Nesten van vogelsoorten die het Ministerie van LNV jaarrond als een vaste rust- en verblijfplaats beschouwt, zijn dus afwezig.

In de tuinen bevinden zich grote bomen en dichte struiken, die in het broedseizoen waarschijnlijk door algemene vogelsoorten worden gebruikt om er te nestelen. Ook is het te verwachten dat er huismussen en andere gebouwbewonende vogels in de gebouwen nestelen. De huismus is beschermd krachtens de Flora- en faunawet, maar wordt niet genoemd in de Vogelrichtlijn. De huismus staat wel op de Nationale Rode Lijst (categorie gevoelig).

Planten

In het plangebied werden alleen algemeen voorkomende soorten als grote brandnetel, paardebloem, ridderzuring, zachte ooievaarsbek, duizendblad en breedbladige weegbree aangetroffen. Er zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen en de biotoop is daarvoor ook niet geschikt.

Overige beschermde soorten

Reptielen en amfibieën werden tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en daarvoor is de biotoop ongeschikt. In het plangebied zijn geen overige beschermde soorten waargenomen en de aanwezige biotoop is verder ongeschikt als habitat voor dergelijke soorten. Het is onwaarschijnlijk dat dergelijke soorten in het plangebied voorkomen.

5 Effecten van de voorgenomen ingreep

5.1 De ingreep

Buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) wordt de vegetatie en de bebouwing verwijderd. Vervolgens wordt de nieuwbouw gerealiseerd en worden er tuinen en andere groenstroken aangelegd.

5.2 Effecten op beschermde soorten in het plangebied

In het plangebied komen geen beschermde planten voor. Het foerageergebied van enkele algemeen voorkomende beschermde vogels en zoogdieren zal tijdelijk (deels) verdwijnen. Holen en individuen van algemeen voorkomende zoogdieren zullen hierbij mogelijk worden verstoord of verdwijnen. Doordat de bestaande bebouwingen en beplanting buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) worden verwijderd, is er geen schade aan vogels, hun eieren, jongen of nesten te verwachten. Voor al deze soorten biedt de directe omgeving van het plangebied voldoende andere foerageergebieden.

5.3 Vleermuizen: aanvullend onderzoek

Uit de inspectie blijkt dat de aanwezigheid van vleermuizen niet volledig is uit te sluiten. Om de effecten van de voorgenomen ingreep op deze soortgroep te bepalen, is daarom nader vleermuizenonderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek zal in mei/juni 2009 worden uitgevoerd.

5.4 Beschermde gebieden

5.4.1 Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren

Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren bevindt zich op meer dan 2,5 km van het plangebied. Vanwege de afstand tot het plangebied is het onwaarschijnlijk dat de voorgenomen plannen effect zullen hebben op de daar voorkomende kwalificerende habitats, habitatrichtlijnsoorten of vogelrichtlijnsoorten.

5.4.2 Natura 2000 gebied Veluwe

De aanwijzing van de Veluwe als Vogelrichtlijngebied heeft betrekking op de volgende vogelsoorten (soorten gemarkeerd met een sterretje (*) zijn zg. 'kwalificerende soorten' waarvoor het gebied is geselecteerd als Vogelrichtlijngebied):

- Wespandief (broedvogel)*
- Kwartelkoning (broedvogel)
- Nachtzwaluw (broedvogel)*
- IJsvogel (broedvogel)*
- Draaihals (broedvogel)
- Zwarte specht (broedvogel)*
- Boomleeuwerik (broedvogel)*
- Duinpieper (broedvogel)*
- Roodborsttapuit (broedvogel)
- Tapuit (broedvogel)
- Grauwe klauwier (broedvogel)*.

De Veluwe is als Habitatrichtlijngebied aangewezen vanwege de volgende kwalificerende habitats, prioritaire habitattypen zijn aangeduid met een sterretje (Ministerie LNV, 2006):

- Psammofiele heide met Struikhei (*Calluna*) en Stekelbrem (*Genista*)
- Psammofiele heide met *Calluna* en *Empetrum nigrum*
- Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen
- Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoeto-Nanojuncetea*
- Dystrofe natuurlijke poelen en meren
- Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
- Droge Europese heide

- *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland
- *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
- Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
- Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
- Zuurminnende Atlantische beukenbossen met ondergroei van *Ilex* of soms *Taxus* (*Quercion robori-petraea* of *Ilici-Fagion*)
- Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
- *Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

Op de Veluwe komen daarnaast de volgende prioritaire Habitatrichtlijnsoorten voor:

- Beekprik
- Rivierdonderpad
- Gevlekte witsnuitlibel
- Meervleermuis
- Kamsalamander
- Vliegend hert
- Drijvende waterweegbree.

Omdat er in het plangebied geen habitats van kwalificerende Habitatrichtlijnsoorten of Vogelrichtlijnsoorten voorkomen, zijn op dergelijke soorten geen negatieve effecten te verwachten. Doordat de hoeveelheid geluid, N- en P-emissie en andere verstoringsbronnen door de voorgenomen plannen nauwelijks veranderen en Natura 2000 gebied Veluwe meer dan 200 meter van het plangebied af ligt, zijn er ook geen effecten op kwalificerende habitats te verwachten.

5.4.3 EHS

De ten zuiden van het plangebied begrensde EHS Natuur valt min of meer samen met Natura 2000 gebied Veluwe. In 5.4.1 is al uitgelegd dat de voorgestane ontwikkelingen geen bedreiging vormen voor de daar aanwezige bijzondere natuurwaarden.

6 Consequenties vanuit de wet- en regelgeving

6.1 Flora- en faunawet

Beschermde dieren uit de categorie ‘algemene soorten’: vrijstelling

Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde zoogdieren van de categorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen, bestaat een vrijstelling op grond van ‘AMvB artikel 75’ van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005). Er hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.

Vogels: geen directe schade

Door de bebouwing en vegetatie te verwijderen buiten de periode 15 maart tot 15 juli (het broedseizoen van de meeste vogels), wordt directe schade aan algemeen voorkomende vogels, hun nesten en eieren voorkomen.

Aanvullend onderzoek vleermuizen

Om het eventuele voorkomen van kolonieverblijven in de te slopen gebouwen volledig uit te sluiten, is aanvullend vleermuizenonderzoek noodzakelijk. Dit dient gedurende een nacht in mei of juni (de kraamtijd van de meeste vleermuissoorten) plaats te vinden. Daarbij worden vleermuizen opgespoord met behulp van een heterodyne vleermuisdetector en een sterke zaklamp. Van lastig te determineren soorten worden met behulp van een time-expansion detector/recorder geluidsopnamen gemaakt, waarvan achteraf het sonogram op de computer wordt geanalyseerd. De belangrijkste vliegroutes en foerageergebieden worden op deze manier in kaart gebracht. Eventuele kolonieplaatsen worden in kaart gebracht door te zoeken naar zwermende vleermuizen.

Indien blijkt dat er vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (zoals bedoeld in de Flora- en faunawet) in het plangebied aanwezig zijn en door de voorgenomen maatregelen zullen worden aangetast, is compensatie en een ontheffingsaanvraag op de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Voorkomen doden of verwonden dieren

De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’ van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie ‘algemene soorten’) die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en na afloop van de werkzaamheden in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten.

6.2 Overige regelgeving

Omdat het plangebied niet in een EHS gebied ligt en er geen negatieve effecten op de nabijgelegen EHS zijn te verwachten, zijn er geen bezwaren vanuit het provinciale natuurbeleid. Omdat er geen negatieve effecten op Natura 2000 gebieden zijn te verwachten en er geen beschermde natuurmonumenten in of in de directe nabijheid van het plangebied zijn, is er geen vergunning nodig op grond van de Natuurbeschermingswet (ex artikel 19d lid 1).

Literatuur

- Bijlsma, R.G., F. Hustings en K.C.J. Camphuysen. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff. 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden; European Invertebrate Survey, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen (red.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV, Utrecht.
- Limpens, H.G.J.A., K. Mosterd en W. Bongers. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-B. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- RAVON. 2001. Waarnemingsoverzichten. RAVON 4: 61-76.
- RAVON, 2003. Waarnemingenoverzicht 2001. RAVON, 5: 47-64.
- RAVON, 2004. Waarnemingenoverzicht 2002. RAVON, 6: 33-48.
- Roomen, van, M.W.J., A. Boele, M.J.T van der Weide, E.A.J. van Winden en D. Zoetebier. 2000. Belangrijke vogelgebieden in Nederland, 1993-97. Actueel overzicht van Europese vogelwaarden in aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones en andere belangrijke gebieden. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.

Flora- en faunaonderzoek op locatie Op de Hagen 15 te Hulshorst

In opdracht van:
NedVastgoed

november 2008
J.P.M. Hovens en G. Lenstra

Inhoud

1	Inleiding.....	2
2	Beleidskader	3
3	Werkwijze	6
3.1	Beschrijving van het plangebied	6
3.2	Veldinventarisatie.....	6
4	Resultaten inventarisatie.....	7
4.1	Resultaten beleidsinventarisatie	7
4.2	Resultaten veldinventarisatie.....	7
5	Effecten van de voorgenomen ingreep	10
5.1	De ingreep	10
5.2	Effecten op beschermde soorten in het plangebied	10
5.4	Beschermde gebieden.....	10
6	Consequenties vanuit de wet- en regelgeving	12
6.1	Flora- en faunawet.....	12
6.2	Overige regelgeving	12
	Literatuur.....	13

1 Inleiding

Onderzoeksvragen

NedVastgoed heeft (bij monde van Jan Wieringa) aan Faunaconsult gevraagd een flora- en faunaonderzoek uit te voeren op locatie Op de Hagen 15 te Hulshorst.

Faunaconsult is gevraagd het volgende aan te geven:

- welke beschermde dieren en planten komen voor in het gebied
- welke effecten heeft de voorgenomen ingreep
- kunnen negatieve effecten zoveel mogelijk worden gemitigeerd (verzacht)
- welke eventuele gevolgen zijn er met betrekking tot de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de EHS en op welke wijze kunnen die worden gecompenseerd.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het huidige beleidskader en van de Flora- en faunawet. Hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en de werkwijze van de inventarisaties van de natuurwaarden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de beleids- en veldinventarisaties weergegeven en in hoofdstuk 5 de effecten van de voorgenomen ingreep op de aanwezige natuurwaarden. Hoofdstuk 6 behandelt de consequenties van wet- en regelgeving.

2 Beleidskader

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op het natuurbeleid van de diverse overheden, dat van belang is bij de voorgenomen herinrichting van de planlocatie Op de Hagen te Hulshorst. Het natuur- en soortenbeleid is in Nederland geregeld in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. Hiermee wordt onder andere invulling gegeven aan de Europese wet- en regelgeving, zoals de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijngebieden

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder op de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. In de richtlijn worden nadere regels gesteld aan de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten. Voor beschermde vogelsoorten kan geen ontheffing worden aangevraagd voor uitvoering van werkzaamheden.

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats, habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van deze richtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen. Bijlage IV vermeldt in het wild voorkomende kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die strikt beschermd moeten worden.

Alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden maken onderdeel uit van Natura 2000, het ecologische netwerk van natuurgebieden in Europa. Voor Natura 2000 gebieden bestaat een afwegingskader voor nieuwe activiteiten. Van nieuwe activiteiten moet onderzocht worden of ze geen duidelijke schadelijke gevolgen hebben voor de natuur. Zo'n onderzoek wordt passende beoordeling genoemd. Hoofddregel daarbij is dat als uit dit onderzoek blijkt dat de natuurlijke kenmerken van het richtlijngebied worden aangetast, er geen toestemming mag worden verleend. Uitzonderingen hierop zijn die gevallen waarbij er geen alternatief is voor de nieuwe activiteit, er een dwingende reden is van groot openbaar belang en compenserende maatregelen worden getroffen. Ook nieuwe activiteiten die geen significante gevolgen hebben, maar wel gevolgen kunnen hebben, moeten getoetst worden. Voor deze minder schadelijke categorie van nieuwe activiteiten geldt een minder zwaar afwegingskader. Als er sprake is van kwaliteitsverlies of verstoring van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, moeten passende maatregelen worden genomen.

Flora- en faunawet

De Habitat- en Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Flora- en faunawet (Stb. 1998, 402), die op 1 april 2002 in werking is getreden. Deze wet bundelt onder meer de bepalingen over soortenbescherming die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, namelijk de Vogelwet 1936, de Jachtwet, de Natuurbeschermingswet, de Nuttige Dierenwet 1914 en de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij AMvB (Stb. 523, 2000) speciaal aangewezen plant- en diersoorten. Uitgangspunt van de wet is het 'nee, tenzij'-beginsel. Slechts voor een beperkt aantal handelingen kan op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet ontheffing worden verleend van de verboden uit artikel 8 t/m 18 van de wet (voor zover hiervoor niet reeds op basis van een ander artikel vrijstelling of ontheffing kan worden verleend). Voorwaarde daarbij is dat met de voorgenomen activiteit geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kort gezegd worden de onder de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten in drie categorieën opgedeeld, met elk een ander regime wat betreft ontheffingen:

1. algemene soorten (FF1);

2. overige soorten (FF2);
3. streng beschermde soorten (FF3).

De categorie 'algemene soorten' –zoals mol en konijn - is voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag.

De categorie 'overige soorten' is eveneens voor de meeste activiteiten vrijgesteld voor een ontheffingsaanvraag, mits die activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) goedgekeurde gedragscode. In zo'n code geeft een sector zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen, bijvoorbeeld: altijd eerst inventariseren waar de soorten precies voorkomen en daar met de werkzaamheden rekening mee houden, bijvoorbeeld door een hol af te schermen of de standplaats van planten aan te geven. Omdat de bouwsector nog niet beschikt over een goedgekeurde gedragscode, moet er bij ruimtelijke ingrepen voor eventueel voorkomende verblijfplaatsen van beschermde soorten van de categorie overige soorten een ontheffing worden aangevraagd. Daarbij kan worden volstaan met een zogenaamde lichte toetsing. Dat houdt in dat de voorgenomen maatregelen 'geen afbreuk doen aan gunstige staat van instandhouding van de soort'.

De categorie 'streng beschermde soorten' omvat de soorten die worden genoemd in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of bijlage 1 van AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet en alle inheemse vogels. Voor de categorie 'streng beschermde soorten' wordt slechts in een beperkt aantal situaties een vrijstelling verleend. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt géén vrijstelling en moet dus altijd een ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag voor streng beschermde soorten wordt getoetst aan drie criteria (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A):

- 1) de werkzaamheden brengen het voortbestaan van de soort niet in gevaar
- 2) er is geen alternatief voor de activiteit
- 3) de activiteit past binnen één van de hierna genoemde belangen:
 - onderzoek en onderwijs
 - repopulatie en herintroductie
 - bescherming van flora en fauna
 - veiligheid van het luchtverkeer
 - volksgezondheid of openbare veiligheid
 - dwingende redenen van openbaar belang
 - voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom
 - belangrijke overlast veroorzaakt door dieren
 - uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw
 - bestendig gebruik;
 - uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Deze drie criteria vormen de zg. uitgebreide toets en aan alle drie criteria moet worden voldaan.

In sommige gevallen gelden bovendien aanvullende toetsingscriteria. Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van

- bestendig beheer en onderhoud in landbouw of bosbouw, of
- bestendig gebruik, of
- ruimtelijke inrichting of ontwikkeling,

én het gaat om 'streng beschermde soorten' en/of vogelsoorten, dan wordt extra getoetst op het volgende criterium:

- 4) de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Natuurbeschermingswet

Op 1 oktober 2005 is de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking getreden, waarmee Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn volledig in nationale wetgeving heeft verankerd. Alle

lidstaten van de Europese Unie wijzen beschermde natuurgebieden aan die waardevol zijn voor het behoud van biodiversiteit in Europa. Deze gebieden vormen een samenhangend netwerk van natuurgebieden: Natura 2000. De Natuurbeschermingswet regelt de aanwijzing en bescherming van deze Natura 2000-gebieden.

Nederland heeft sinds 1967 een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het onder andere mogelijk om gebieden aan te wijzen als Beschermde en Staatsnatuurmonumenten en ze zo te beschermen. Omdat de Natuurbeschermingswet 1967 niet aan alle verplichtingen voldeed die in internationale verdragen en Europese verordeningen aan de bescherming van gebieden en soorten worden gesteld, is een nieuwe Natuurbeschermingswet tot stand gekomen, de Natuurbeschermingswet 1998. In deze gewijzigde Natuurbeschermingswet zijn de beschermingsregimes van Natura 2000 gebieden en beschermde natuurmonumenten op elkaar afgestemd. Samen met de Flora- en faunawet uit 2002 zijn daarmee de regels voor soorten- en gebiedsbescherming in Nederland duidelijk (Ministerie van LNV, 2005-B).

Nederland zal aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging maken rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheersplannen opstellen. Deze beheersplannen maken duidelijk welke activiteiten wel en niet mogelijk zijn in en om die gebieden.

3 Werkwijze

3.1 Beschrijving van het plangebied

De begrenzing van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Begrenzing van het plangebied (rood omlijnd)

Het plangebied ligt aan Op de Hagen 15 te Hulshorst en bevat verschillende gebouwen: een woonhuis, leegstaande koeienstallen, twee chalets, een voormalig bakhuisje, een paardenstal en enkele schuren. Een deel van het plangebied is ingericht als tuin, waarin vooral exotische planten staan als sparren, kronkelwilg, forsythia en thuja's. Daarnaast is er een paardenrijbak en is een deel van het plangebied verhard of ingericht als weiland. De omgeving van het plangebied is agrarisch ingericht.

3.2 Veldinventarisatie

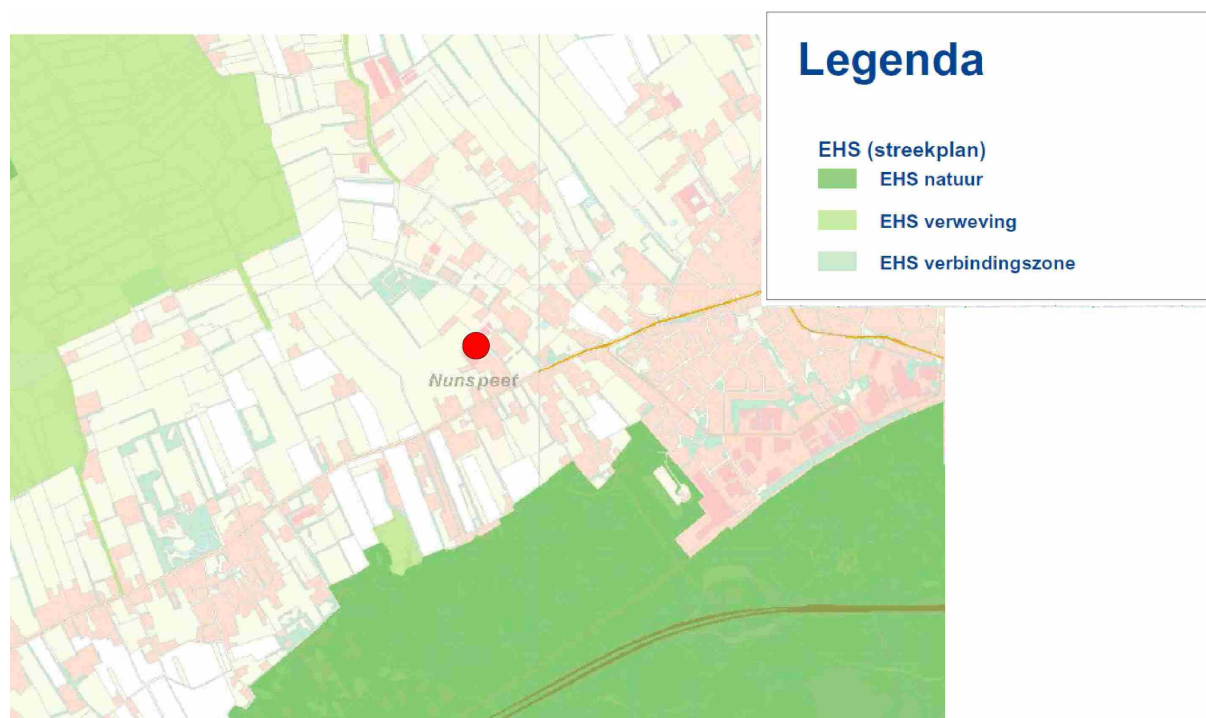
Op 8 november 2008 heeft Faunaconsult het plangebied en directe omgeving afgezocht naar (tekenen van aanwezigheid van) beschermde planten, zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën. Vogels werden herkend aan de hand van hun zang en op zicht. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, holen, en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Eventuele vleermuis- en uilenverblijven werden zo goed mogelijk in kaart gebracht door geschikte ruimten met behulp van een zaklamp te inspecteren. Daarbij werd gezocht naar vleermuizen, uitwerpselen, eierschalen, vogelnesten en andere sporen.

Daarnaast is de aanwezige biotoop beoordeeld op haar geschiktheid als eventuele habitat voor beschermde diersoorten. Aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur (Bijlsma et al., 2001; Bos et al., 2006; Broekhuizen et al., 1992; Limpens et al., 1997; RAVON, 2001, 2003, 2004 en 2005; Van Roomen et al., 2000 en SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002) is vervolgens ingeschat welke beschermde diersoorten mogelijk tijdens de veldinventarisatie over het hoofd zijn gezien, maar toch in het plangebied voorkomen.

4 Resultaten inventarisatie

4.1 Resultaten beleidsinventarisatie

Het plangebied behoort niet tot de EHS (Ecologische HoofdStructuur) of een Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijngebied en valt ook niet onder de Natuurbeschermingswet. Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren bevindt zich meer dan 2,5 km ten noordwesten van het plangebied. Natura 2000 gebied Veluwe bevindt zich op enkele honderden meters afstand ten zuidoosten van het plangebied. De grens valt min of meer samen met die van EHS Natuur in figuur 2.

Figuur 2. Ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van de EHS

4.2 Resultaten veldinventarisatie

Zoogdieren

In het plangebied bevinden zich diverse gebouwen, die met betrekking tot de mogelijke aanwezigheid van vleermuizenverblijven zijn onderzocht (zie figuur 3):

1. Woning met rieten dak en geen spouw. Onder het dak bevindt zich een betimmering die als vleermuizenverblijf kan dienen.
2. Voormalig bakhuisje met Mulderpannen. De binnenzijde van het dak is betimmerd. Het dak is daardoor geschikt als vleermuizenverblijf.
3. Lege koeienstallen, onder de eternieten daken bevindt zich een betimmering. Doordat er diverse gaten in het dak zijn is het dak geschikt als vleermuizenverblijf.
- 4, 5 en 6: Enkelwandige paardenstallen en schuren. Ongeschikt voor vleermuizen.
7. Schuur met dakpannendak en zolder. Ongeschikt voor vleermuizen.
8. Enkelwandige werkschuren. Ongeschikt voor vleermuizen.
- 9 en 10: Chalets met vrijwel geen kieren en daardoor min of meer ongeschikt voor vleermuizen.

Figuur 3. Op vleermuizenverblijven onderzochte locaties.

Lijnvormige beplantingen zijn in het plangebied afwezig, zodat het voorkomen van vaste vliegroutes van vleermuizen niet te verwachten is. In de bomen in het plangebied bevinden zich geen holten die als vleermuizenverblijf kunnen dienen. Op grond van het veldbezoek en geraadpleegde verspreidingsgegevens, is het mogelijk dat enkele gebouwen in het plangebied als vleermuizenverblijf dienen. De mogelijk voorkomende vleermuissoorten worden genoemd in tabel 1. Sporen, wissels, uitwerpselen etc. van andere zoogdieren, die behoren tot de categorieën 'streng beschermde soorten' of 'overige soorten' zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Wel is het mogelijk dat een aantal algemeen in Nederland voorkomende zoogdiersoorten in het plangebied voorkomt. Tabel 1 geeft de zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben.

Tabel 1. Beschermde zoogdiersoorten die mogelijk een vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. De status van de soorten in de Flora- en faunawet is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	FF1	FF2	FF3
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	X		
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	X		
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	X		
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	X		
Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)			X
Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)			X
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)			X

FF1 = algemene soorten

FF2 = overige soorten

FF3 = streng beschermde soorten

Vogels

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek alleen huismussen waargenomen. Daarnaast gaf de bewoner van huisnummer 15 aan dat er jaren geleden een uil op de zolder van de schuur met het pannendak heeft gebroed (nummer 7 in figuur 3). Deze zolder is tijdens het veldbezoek volledig geïnspecteerd. Uilen, hun braakballen, eierschalen of uitwerpselen werden daarbij niet aangetroffen. De overige gebouwen in het plangebied zijn ongeschikt als nestlocatie voor uilen. In het plangebied bevinden zich ook geen spechtenholen of nesten van roofvogels. Nesten van vogelsoorten die het Ministerie van LNV jaarrond als een vaste rust- en verblijfplaats beschouwt, zijn dus afwezig.

In de tuinen bevinden zich grote bomen en dichte struiken, die in het broedseizoen waarschijnlijk door algemene vogelsoorten worden gebruikt om er te nestelen. Ook is het te verwachten dat er huismussen en andere gebouwbewonende vogels in de gebouwen nestelen. De huismus is beschermd krachtens de Flora- en faunawet, maar wordt niet genoemd in de Vogelrichtlijn. De huismus staat wel op de Nationale Rode Lijst (categorie gevoelig).

Planten

In het plangebied werden alleen algemeen voorkomende soorten als grote brandnetel, paardebloem, ridderzuring, zachte ooievaarsbek, duizendblad en breedbladige weegbree aangetroffen. Er zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen en de biotoop is daarvoor ook niet geschikt.

Overige beschermde soorten

Reptielen en amfibieën werden tijdens het veldbezoek niet aangetroffen en daarvoor is de biotoop ongeschikt. In het plangebied zijn geen overige beschermde soorten waargenomen en de aanwezige biotoop is verder ongeschikt als habitat voor dergelijke soorten. Het is onwaarschijnlijk dat dergelijke soorten in het plangebied voorkomen.

5 Effecten van de voorgenomen ingreep

5.1 De ingreep

Buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) wordt de vegetatie en de bebouwing verwijderd. Vervolgens wordt de nieuwbouw gerealiseerd en worden er tuinen en andere groenstroken aangelegd.

5.2 Effecten op beschermde soorten in het plangebied

In het plangebied komen geen beschermde planten voor. Het foerageergebied van enkele algemeen voorkomende beschermde vogels en zoogdieren zal tijdelijk (deels) verdwijnen. Holen en individuen van algemeen voorkomende zoogdieren zullen hierbij mogelijk worden verstoord of verdwijnen. Doordat de bestaande bebouwingen en beplanting buiten het broedseizoen (dus buiten de periode 15 maart – 15 juli) worden verwijderd, is er geen schade aan vogels, hun eieren, jongen of nesten te verwachten. Voor al deze soorten biedt de directe omgeving van het plangebied voldoende andere foerageergebieden.

5.3 Vleermuizen: aanvullend onderzoek

Uit de inspectie blijkt dat de aanwezigheid van vleermuizen niet volledig is uit te sluiten. Om de effecten van de voorgenomen ingreep op deze soortgroep te bepalen, is daarom nader vleermuizenonderzoek noodzakelijk. Dit onderzoek zal in mei/juni 2009 worden uitgevoerd.

5.4 Beschermde gebieden

5.4.1 Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren

Natura 2000 gebied Veluwe Randmeren bevindt zich op meer dan 2,5 km van het plangebied. Vanwege de afstand tot het plangebied is het onwaarschijnlijk dat de voorgenomen plannen effect zullen hebben op de daar voorkomende kwalificerende habitats, habitatrictlijnsoorten of vogelrichtlijnsoorten.

5.4.2 Natura 2000 gebied Veluwe

De aanwijzing van de Veluwe als Vogelrichtlijngebied heeft betrekking op de volgende vogelsoorten (soorten gemarkeerd met een sterretje (*) zijn zg. 'kwalificerende soorten' waarvoor het gebied is geselecteerd als Vogelrichtlijngebied):

- Wespandief (broedvogel)*
- Kwartelkoning (broedvogel)
- Nachtzwaluw (broedvogel)*
- IJsvogel (broedvogel)*
- Draaihals (broedvogel)
- Zwarte specht (broedvogel)*
- Boomleeuwerik (broedvogel)*
- Duinpieper (broedvogel)*
- Roodborsttapuit (broedvogel)
- Tapuit (broedvogel)
- Grauwe klauwier (broedvogel)*.

De Veluwe is als Habitatrictlijngebied aangewezen vanwege de volgende kwalificerende habitats, prioritaire habitattypen zijn aangeduid met een sterretje (Ministerie LNV, 2006):

- Psammofiele heide met Struikhei (*Calluna*) en Stekelbrem (*Genista*)
- Psammofiele heide met *Calluna* en *Empetrum nigrum*
- Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen
- Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoeto-Nanojuncetea*
- Dystrofe natuurlijke poelen en meren
- Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
- Droge Europese heide

- *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland
- *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
- Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)
- Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
- Zuurminnende Atlantische beukenbossen met ondergroei van *Ilex* of soms *Taxus* (*Quercion robori-petraea* of *Ilici-Fagion*)
- Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
- *Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

Op de Veluwe komen daarnaast de volgende prioritaire Habitatrichtlijnsoorten voor:

- Beekprik
- Rivierdonderpad
- Gevlekte witsnuitlibel
- Meervleermuis
- Kamsalamander
- Vliegend hert
- Drijvende waterweegbree.

Omdat er in het plangebied geen habitats van kwalificerende Habitatrichtlijnsoorten of Vogelrichtlijnsoorten voorkomen, zijn op dergelijke soorten geen negatieve effecten te verwachten. Doordat de hoeveelheid geluid, N- en P-emissie en andere verstoringsbronnen door de voorgenomen plannen nauwelijks veranderen en Natura 2000 gebied Veluwe meer dan 200 meter van het plangebied af ligt, zijn er ook geen effecten op kwalificerende habitats te verwachten.

5.4.3 EHS

De ten zuiden van het plangebied begrensde EHS Natuur valt min of meer samen met Natura 2000 gebied Veluwe. In 5.4.1 is al uitgelegd dat de voorgestane ontwikkelingen geen bedreiging vormen voor de daar aanwezige bijzondere natuurwaarden.

6 Consequenties vanuit de wet- en regelgeving

6.1 Flora- en faunawet

Beschermde dieren uit de categorie ‘algemene soorten’: vrijstelling

Voor het vernietigen van holen etc. en verstoren van beschermde zoogdieren van de categorie ‘algemene soorten’ voor ruimtelijke ingrepen, bestaat een vrijstelling op grond van ‘AMvB artikel 75’ van de Flora- en faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005). Er hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd.

Vogels: geen directe schade

Door de bebouwing en vegetatie te verwijderen buiten de periode 15 maart tot 15 juli (het broedseizoen van de meeste vogels), wordt directe schade aan algemeen voorkomende vogels, hun nesten en eieren voorkomen.

Aanvullend onderzoek vleermuizen

Om het eventuele voorkomen van kolonieverblijven in de te slopen gebouwen volledig uit te sluiten, is aanvullend vleermuizenonderzoek noodzakelijk. Dit dient gedurende een nacht in mei of juni (de kraamtijd van de meeste vleermuissoorten) plaats te vinden. Daarbij worden vleermuizen opgespoord met behulp van een heterodyne vleermuisdetector en een sterke zaklamp. Van lastig te determineren soorten worden met behulp van een time-expansion detector/recorder geluidsopnamen gemaakt, waarvan achteraf het sonogram op de computer wordt geanalyseerd. De belangrijkste vliegroutes en foerageergebieden worden op deze manier in kaart gebracht. Eventuele kolonieplaatsen worden in kaart gebracht door te zoeken naar zwermende vleermuizen.

Indien blijkt dat er vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (zoals bedoeld in de Flora- en faunawet) in het plangebied aanwezig zijn en door de voorgenomen maatregelen zullen worden aangetast, is compensatie en een ontheffingsaanvraag op de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Voorkomen doden of verwonden dieren

De in de Flora- en faunawet genoemde ‘algemene zorgplicht’ is ook op beschermde soorten uit de categorie ‘algemene soorten’ van toepassing. Beschermde diersoorten (ook die van de categorie ‘algemene soorten’) die tijdens het verwijderen van vegetatie en het vergraven van grond worden aangetroffen, moeten direct worden gevangen en na afloop van de werkzaamheden in het aangrenzende gebied worden vrijgelaten.

6.2 Overige regelgeving

Omdat het plangebied niet in een EHS gebied ligt en er geen negatieve effecten op de nabijgelegen EHS zijn te verwachten, zijn er geen bezwaren vanuit het provinciale natuurbeleid. Omdat er geen negatieve effecten op Natura 2000 gebieden zijn te verwachten en er geen beschermde natuurmonumenten in of in de directe nabijheid van het plangebied zijn, is er geen vergunning nodig op grond van de Natuurbeschermingswet (ex artikel 19d lid 1).

Literatuur

- Bijlsma, R.G., F. Hustings en K.C.J. Camphuysen. 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff. 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden; European Invertebrate Survey, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen (red.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV, Utrecht.
- Limpens, H.G.J.A., K. Mosterd en W. Bongers. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-A. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005-B. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- RAVON. 2001. Waarnemingsoverzichten. RAVON 4: 61-76.
- RAVON, 2003. Waarnemingenoverzicht 2001. RAVON, 5: 47-64.
- RAVON, 2004. Waarnemingenoverzicht 2002. RAVON, 6: 33-48.
- Roomen, van, M.W.J., A. Boele, M.J.T van der Weide, E.A.J. van Winden en D. Zoetebier. 2000. Belangrijke vogelgebieden in Nederland, 1993-97. Actueel overzicht van Europese vogelwaarden in aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones en andere belangrijke gebieden. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.